

Wrocław 5-01-2018

dr hab. Agata Danielak-Kujda prof. ASP
Wydział Architektury Wnętrz i Wzornictwa
Akademia Sztuk Pięknych
im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu
50-156 Wrocław, plac Polski 3/4
adres prywatny:
57-120 Wiązów, Księżyce 7
tel. +48 603 765 686
adan@asp.wroc.pl

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Justyny Stasiewicz

realizowanej pod kierunkiem prof. Andrzeja Szadkowskiego, sporządzonej w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej: sztuki projektowe, wszczętym przez Radę Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi w dniu 10-01-2017r.

Recenzja została przygotowana w oparciu o pismo informujące o powołaniu mnie na recenzenta, na posiedzeniu Rady Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi w dniu 21 listopada 2017 r.

W związku z powierzoną mi funkcją recenzenta w przewodzie doktorskim Pani Justyny Stasiewicz otrzymałam następujące materiały w wersji cyfrowej:

- autoreferat
- wykaz dorobku artystycznego
- dokumentacja poświadczająca dorobek dydaktyczny
- portfolio z przekrojem twórczości
- praca doktorska
- dokumentacja zdjęciowa pracy doktorskiej
- dokumenty, w tym: kwestionariusz osobowy, kopię dowodu osobistego, kopię dyplomu magisterskiego, propozycję tematu wraz z koncepcją pracy, życiorys.

Oraz rozprawa doktorska pt. **„Oddziaływanie dzieła w kontekście estetyki haptycznej, na przykładzie autorskiej kolekcji biżuterii”** wydrukowana, licząca 33 strony w wersji polskojęzycznej i 31 w wersji angielskiej, zawierającą następujące części:

- wstęp
- rozdział 1. Biżuteria artystyczna – definicja

- rozdział 2. Zmysł dotyku
- rozdział 3. Wprowadzenie do kolekcji, opis procesu tworzenia i opis kolekcji
- zakończenie
- bibliografię i spis ilustracji
- dokumentację zdjęciową dzieła

Informacje o doktorantce

Pani Justyna Stasiewicz uzyskała dyplom licencjacki pod kierunkiem prof. Andrzeja Banachowicza, na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu, jak enigmatycznie wspomina – w tym mieście miała okazję zetknąć się po raz pierwszy z projektowaniem biżuterii. W 2013 r. uzyskała dyplom magisterski, którego promotorem był prof. Andrzej Szadkowski. Jej projekt dyplomowy ujawnił żyłkę eksperymentatorską, z jaką podchodzi do obiektów biżuteryjnych i ich oddziaływania na noszącego, wnioskuje to z opisu, bo doktorantka nie pokazuje w portfolio tych prac. W lutym 2015 zaczęła prowadzić serwis internetowy o biżuterii współczesnej. Od 2016 roku postanowiła zmierzyć się z komercyjnym rynkiem biżuterii, zakładając firmę Stasiewicz Jewelry Justyna Stasiewicz.

Ponadto od października 2013 do czerwca 2014 wolontariacko zajmowała się w ASP Łódzkiej koordynacją współpracy z przemysłem i prowadziła tamże również w charakterze wolontariuszki autorskie wykłady i ćwiczenia (nie opisała zakresu i tematyki), od listopada 2015 do czerwca 2016 prowadziła zajęcia w ramach przedmiotu „Techniki prezentacyjne” na studiach podyplomowych „Projektowanie biżuterii II ed.” Na Wydziale Tkaniny i Ubioru, ASP im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi. Od października 2016 prowadziła ćwiczenia w ramach przedmiotów wykładanych na studiach zaocznych, na wydziale Tkaniny i Ubioru, na ASP im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi: „Komputerowe wspomaganie projektowania” oraz „Komputerowe wspomaganie technik emalierskich”. W marcu 2016 była kuratorką wystawy „Moduł” prezentującej efekty autorskiego ćwiczenia projektowego przeprowadzonego ze studentami I roku studiów licencjackich na ASP im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi. W latach 2012 – 2016 brała udział w 21 wystawach zbiorowych w kraju i w 5 zagranicą, jej prace znalazły się w zbiorach Muzeum Ziemi PAN w Warszawie i Muzeum Okręgowym w Sandomierzu, jest autorką indywidualnej wystawy „Robale mon amour” podczas 14. Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi w 2014 r. oraz „B(e)e Black” zorganizowanej podczas międzynarodowego festiwalu „Srebro” w Legnicy 2016. Jest też autorką 6 publikacji na łamach czasopism związanych z branżą biżuteryjną, jej prace znalazły się w 10 publikacjach związanych z wystawami, wymienia 18 publikacji internetowych oraz brała udział w 3 konferencjach. Jest laureatką wyróżnienia za pracę „Smoke Ring” w konkursie „Ałatyr 2013” w Kaliningradzie i 1 miejsca w kategorii „Mistrz przestrzeni 3D” w konkursie Ogólnopolskiego Cechu Rzemieślników Artystów i Międzynarodowego Centrum Targowego podczas targów „Złoto Srebro Czas”.

Ocena dorobku artystycznego i projektowego doktorantki

Chciałabym móc zobaczyć dzieła, które doktorantka ma w swoim dorobku, tymczasem mam do dyspozycji bardzo skromny mini katalog w formacie pdf w słabej rozdzielczości, który raczej ukrywa niż pokazuje walory prezentowanej biżuterii. Pierwsza strona przedstawia kompozycję projektów komercyjnych, z których prawie każdy jest w innym charakterze, w tym jedna wizualizacja. Sprawia to wrażenie nie do końca przemyślane. Na kolejnych dwóch stronach autorka pokazuje nieco inny zestaw biżuterii. Wśród nich na uwagę zasługują szczególnie pierścionek "Reef" i pierścionek "Snow Queen". To prace niewątpliwie inspirowane organicznymi strukturami, gdzie powierzchnia metalu podkreśla walory użytych kamieni. Można się w nich dopatrzeć reminiscencji biomorficznej architektury Antoniego Gaudiego. Możliwość personifikacji biżuterii dzięki technologii 3D, sprawia, że klient może kupić biżuterię o indywidualnych cechach.

Z kolei w projektach artystycznych pokazanych na kolejnych trzech stronach widać fascynację światem insektów. Ten temat w kontekście relacji: człowiek - owad pojawił się w pracy magisterskiej Justyny Stasiewicz i nadal jest przez nią eksploatowany. Emocje z tym związane są dla niej polem do działania, bada ludzkie reakcje na ozdabianie się owadami i jedno jest pewne, że nie pozostawia ich obojętnymi. Nie jest to jedyny temat jakim się zajmuje, i tu warto zwrócić uwagę na pierścionek inspirowane projektowaniem parametrycznym: "The Architecture Structure" oraz "Light Vortex", jako te, które nawiązują do zupełnie innej skali, ale nie przenoszą bezpośrednio wartości z architektury. Technologia druku 3D jaką autorka posługuje się w swojej pracy daje wiele nowych możliwości materiałowo-formalnych. Ciągłe jeszcze poszukuje się w tym zakresie nowych zastosowań, w tym w sztuce i wzornictwie. Wykorzystanie pewnych cech wynikających z ograniczeń niedoskonałej czy mało precyzyjnej technologii 3D do podkreślenia walorów wizualnych biżuterii leży też w polu zainteresowań Justyny Stasiewicz. Przykładem takiego obiektu jest praca jaką można znaleźć na stronie internetowej

http://justynastasiewicz.wixsite.com/bizuteria/gallery?lightbox=image_1oac

Prace tam nie są opisane, pozwalam sobie więc na podanie adresu strony. Jest to prawdopodobnie brosza, wykonana w technologii FDM z krzemieniem pasiastym. Bardzo interesująco zostały połączone dwa materiały, będąc niejako pomostem pomiędzy czasem gdy powstawał minerał a najnowocześniejszą technologią.

Wysoko oceniam warstwę mentalną poszukiwań twórczych doktorantki, jej prace w większości są wyraziste, angażują zmysły i wpływają na emocje. To bardzo dobre cechy, wyróżniające jej prace.

Jednak aby dokonać tej oceny nie wystarcza materiał dostarczony przez doktorantkę. Ocena dorobku artystycznego jest elementem recenzji pozwalającym na całościowe odniesienie się do sylwetki twórcy/doktoranta. Poruszamy się w dziedzinie sztuk plastycznych i każdy element w tym zakresie ma znaczenie. Tu należy się kilka słów krytyki – forma edytorska pracy doktorskiej jest wprawdzie dopuszczalna, ale na tym poziomie chciało by się zobaczyć

publikację, która odpowiada standardom Akademii Sztuk Pięknych. To samo tyczy się portfolio. Nie jest dla mnie zrozumiałe dlaczego Pani Stasiewicz ograniczyła je tak drastycznie i ujęła w formę targowej ulotki. Nie wspomina nic o studiach licencjackich w Poznaniu ani też jakie obiekty wchodziły w skład dyplomu jej magisterskiego, można jedynie domyślać się. Skłoniło mnie to do poszukiwania w internecie informacji o twórczości doktorantki. Znalazłam stronę internetową artystyczną, komercyjną, bloga, prezentacje na różnych branżowych portalach. Jest sporo dobrych zdjęć, jednak rozrzuconych w różnych miejscach i przez to nie jest łatwo odnieść się do nich.

W załączonej dokumentacji, w wykazie dorobku artystycznego nie ma właściwego dorobku artystycznego a jest praktyka zawodowa, warsztaty i plenery, współpraca, publikacje, konferencje, nagrody i udział w wystawach. Jedynie dwie ostatnie pozycje w połączeniu z wykazem wykonanych dzieł należało by uznać za dorobek artystyczny. Życiorys jest niepełnym CV zawodowym, a autoreferat jest skróconym życiorysem, a powinno się w nim znaleźć co najmniej uzasadnienie podjęcia danego tematu jeśli nie credo artystyczne, powinny być jasno sformułowane tezy i obrona osiągniętych rezultatów. Autoreferat powinien zawierać osiągnięte wyniki i ich interpretację.

Ocena rozprawy doktorskiej

“Biżuteria ma mówić nie zdobić”, “Dzięki dotykowi biżuteria zmusza odbiorcę do wejścia w bliski, niemal intymny kontakt z dziełem” - te dwa cytaty z pierwszego rozdziału pracy doktorskiej Justyny Stasiewicz określają precyzyjnie, co chce osiągnąć poprzez realizację swojej kolekcji biżuterii.

Angażowanie wielu zmysłów w odczuwanie i interpretację dzieła nie jest nową koncepcją. Nie sięgając daleko, istotnym wątkiem chociażby sztuki lat 60. były projekty artystyczne które w swoim założeniu miały badanie i testowanie percepcji zmysłowej – od sztuki kinetycznej i op-artu, poprzez eksperymentalną muzykę elektroniczną, aż do projektów environment – „przestrzeni wielozmysłowych”.

Pisząc o zmysle dotyku w ujęciu filozoficznym autorka odnosi się do poglądów Karla Aschenbrennera i wartościowania zmysłów. Uznaje, że podział na zmysły niższe takie jak węch dotyk czy smak, które są tłem dla przeżycia estetycznego odczuwanego przez zmysły wyższe takie jak wzrok i słuch, nie jest słuszny, szczególnie w wypadku biżuterii. Potwierdza to przytaczając poglądy Maine de Birana czy Herdera.

Zmysł dotyku i jego różne aspekty, stał się dla Justyny Stasiewicz stymulantem do tworzenia obiektów mających wyjątkowy związek z ciałem. Ich sensualność ma za zadanie poruszyć i wyzwolić emocje. W tym wypadku dotyk wydaje się być najważniejszym ze zmysłów. Jakie emocje zatem Justyna Stasiewicz chce wyzwolić u odbiorcy?

„Współczesny dyskurs o ciele w sztuce i artystyczne realizacje odwołujące się do cielesności akcentują głównie kwestie uciemnienia, represji wobec ciała, jego odmienności, stygmatyzacji itd. Pomijają zazwyczaj tę higieniczną czystość umysłu/mózgu oraz osadzone

w nim sfery poznania i idei, oddziałujące przecież na inne organy ciała. Tym samym pod terminem cielesności prezentują zjawiska bardziej spektakularne fizjologicznie niż myślenie, a zwłaszcza oferujące szanse na przełamanie czegoś, co jeszcze zostało w ramach „świata sztuki“ po niegdysiejszych tabu.“ (Piotr Winskowski, *Ciało w przestrzeni architektonicznej, Kulturowe emanacje ciała, UJ Kraków 2011*).

W pracach doktorantki cielesność raczej nie jest traktowana opresyjnie, jest jak „dom zmysłów“. Każda z prac odpowiada różnym, określonym rodzajom dotyku.

„Naszyjnik Hermafrodyty“ który autorka określa jako amorficzny nawiązuje w sposób oczywisty do seksualności, może budzić silne odczucia. Wymaga od użytkownika podejmowania decyzji, jak za jego pomocą chce pokazać otoczeniu kim jest. Zastanawiają mnie w przypadku tego obiektu dwie rzeczy, otóż dlaczego jest od naszyjnikiem i czy substancja znajdująca się wewnątrz została właściwie dobrana?

W wypadku „przedmiotów wrażeniowo podobnych“ odczucia mogą być bardziej fizyczne niż emocjonalne, oparte na porównywaniu kształtu, wagi i powierzchni, dopełniają ogląd wizualny.

Z kolei „elastyczne broszki geometryczne“, kryjące wewnątrz inny twardy kształt, zachęcają do dotykania, naciskania i sprawdzania co kryje się pod miękką powierzchnią. Dotyk w tym wypadku ma cechy poznawcze.

W przypadku „kolekcji z twórczym aspektem“ znów nasuwa mi się pytanie dlaczego klasyczna broszka z zapięciem? Założona miękkosć obiektu zawierającego wewnątrz płyn kłóci się z użyciem metalowej szpilki – tu wrażenia zmysłowe mogą być inne od zaplanowanych – użytkownik może się ukłuć lub odczuć dyskomfort kontaktu z ostrym elementem. Pomysł zakładający zabrudzenie płynem podczas nacisku jest bardzo zmysłowy i warto by wykorzystać jego cały potencjał.

„Pierścionki z podpisem artysty“ nie całkiem pasują do całej kolekcji z powodu dość bezpośredniego przełożenia pomysłu odciskania wzoru na palcu za pomocą wewnętrznej strony pierścienia z podobnych realizacji i niespójności formalnej z innymi elementami kolekcji. Czasowe nawet zawłaszczanie noszącego poprzez odcisnięcie na nim swojego podpisu przynależy do grupy przedmiotów represji wobec ciała i umysłu i samo w sobie jest ideą wartą rozwijania.

Kontakt z ciałem naszyjnika „Ślad dotyku“ zmienia naszyjnik a nie noszącego, jest rodzajem amuletu z kości „cyfrowego zwierzęcia“, na który żywe ciało ma wpływ, może więc przynosi szczęście...

Przekaz polisensoryczny tych kolekcji sprawia, że użytkownik nie będzie ich nosił dla ozdoby. Jeśli jednak zdecyduje się na noszenie, zrobi to po to, by doświadczać wrażeń, odczuwać i odkrywać zagadki zawarte być może nie w samej biżuterii ale w samym sobie.

KONKLUZJA

Zrealizowane kolekcje obiektów biżuteryjnych mgr Justyny Stasiewicz dowodzą jej dojrzałości jako artystki i projektantki. Biżuteria ta, będąc na pograniczu różnych dziedzin sztuki i projektowania, staje się narzędziem przekazu idei, aby rzeczywistość była dosłownie namacalna. Poznanie nie może płynąć głównie ze świata wirtualnego jak to ma miejsce w obecnych czasach, bo stawia to człowieka w roli widza a nie uczestnika. Tak więc dotyk pełni ważną rolę nie tylko w tworzeniu i odbiorze sztuki ale w poznawaniu otoczenia w ogóle. Praca doktorska zwraca uwagę na ten aspekt w przekonujący sposób. Jest autorskim opracowaniem, w którym ważną cechą jest poszukiwanie niekonwencjonalnych rozwiązań.

Na podstawie przeprowadzonej oceny pracy doktorskiej pt. **„Oddziaływanie dzieła w kontekście estetyki haptycznej, na przykładzie autorskiej kolekcji biżuterii”** oraz dołączonej dokumentacji dorobku artystycznego pedagogicznego i organizacyjnego pani mgr Justyny Stasiewicz, uczestniczki Środowiskowych Studiów Doktoranckich na Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi, stwierdzam że przygotowana praca projektowa wraz z dysertacją jest oryginalnym, autorskim opracowaniem podjętej problematyki i spełnia wymogi art. 13 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dn. 14 marca 2003 roku (Dz.U. Nr 65, poz. 595, z późniejszymi zmianami).

Potwierdza to gotowość doktorantki do samodzielnej pracy badawczej i artystycznej. W związku z powyższym popieram nadanie stopnia doktora sztuki Pani Justynie Stasiewicz w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuk projektowych przez Radę Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi.

dr hab. Agata Danielak-Kujda

